

Evropski pokret
Srbija

KorSP
KOALICIJA ZA RAZVOJ
SOCIJALNOG PREDUZETNIŠTVA

Unapređenje okvira za razvoj socijalnog preduzetništva za mlade

Zaključci i preporuke¹

Evropski pokret u Srbiji (EPuS) je samostalna i dobrovoljna društvena organizacija građana Srbije. Osnovana je 24. novembra 1992. godine. Od 1993. godine EPuS je punopravni član Međunarodnog evropskog pokreta koji se ubraja u međunarodne nevladine organizacije sa velikom tradicijom i značajnim idejnim uticajem na političke činioce u evropskim državama.

Osnovna misija EPuS-a je uticanje na javnost u Srbiji da se angažuje u stvaranju demokratskog, višestranačkog društva i u ostvarivanju jednakosti među ljudima i u njihovim zajednicama, kao i promocija evropskih vrednosti i tekovina, uz podržavanje procesa i pojava u Srbiji koji tome vode.

EPuS u svom delovanju polazi od punog poštovanja ljudskih vrednosti, sloboda i prava kao i od svih civilizacijskih vrednosti na kojima je utemeljen Savet Evrope; teži ostvarivanju vladavine prava i uvažavanju različitosti.

Evropski pokret u Srbiji je jedna od prvih organizacija u Srbiji koja je uočila značaj i potencijal **socijalne ekonomije** za rešavanje mnogih društvenih problema. Od 2008. aktivno radimo na promociji koncepta socijalne ekonomije, kreiranju povoljnog okruženja za njen razvoj, obuci i edukaciji kako državnih institucija tako i potencijalnih socijalnih preduzetnika.

Realizovali smo više projekata iz ove oblasti i nastavljamo sa aktivnim zagovaranjem za unapređenje sektora. Kako bismo što delotvornije radili u ovoj oblasti, sa partnerskim organizacijama: **Grupom 484, Inicijativom za razvoj i saradnji, Smart Kolektivom i TRAG Fondacijom** osnivali smo [Koaliciju za razvoj socijalnog preduzetništva](#) (KoRSP) 2010. godine. KoRSP je osnovana sa ciljem aktivnog angažovanja u stvaranju funkcionalnog okvira socijalnog preduzetništva u Srbiji kroz zagovaranje, podizanje svesti šire javnosti, podizanje kapaciteta socijalnih preduzeća i predlaganje praktičnih zakonskih rešenja i drugih vladinih mera.

Dosadašnje aktivnosti KoRSP i njenih članica doprinose promociji i razvoju socio-preduzetničkih inicijativa u Srbiji. Koalicija se kontinuirano zalaže za razvoj socijalnog preduzetništva, podizanje svesti šire javnosti o socijalnom preduzetništvu, smanjenje siromaštva, povećanje prilika za zapošljavanje marginalizovanih grupa, socijalnu inkluziju i rešavanje društvenih problema na alternativne načine. Jedan od prioriteta Koalicije jeste uspostavljanje i unapređenje partnerstava sa relevantnim društvenim subjektima – državom i privatnim sektorom, u cilju ubrzanja rada na ispunjenju predviđenih ciljeva.

---

¹ Zaključci i preporuke su rezultat rada kroz okrugle stolove sa mladima, predstavnicima lokalnih institucija, organizacija civilnog društva i privrednog sektora održanih u Kraljevu, Subotici i Novom Pazaru

Evropski pokret
Srbija

KorSP
KOALICIJA ZA RAZVOJ
SOCIJALNOG PREDUZETNIŠTVA

U ime Koalicije za razvoj socijalnog preduzetništva, EPuS je u junu 2013. godine započeo sa realizacijom projekta **Inovativa**, a uz podršku *Suisse Solidara – Kancelarije u Beogradu*.

Uzimajući u obzir, s jedne strane, dramatično stanje povodom rasta nezaposlenosti mladih i nefunkcionalnog tržišta rada, ali i mogućnosti koje nude inovativne forme socijalne ekonomije, s druge strane, projekat ima za cilj promociju socijalnog preduzetništva među mladima, posebno onima koji su višestruko marginalizovani (pripadnici romske zajednice, mladi bez kvalifikacija, izbeglice i sl.), i donosi odluku koji se bave mladima, kako bi se upoznali sa mogućnostima koje nudi socijalna ekonomija za rešavanje problema nezaposlenosti u ovoj ciljnoj grupi, ali i da im se predstave nove forme poslovanja i preduzetništva.

Opšti cilj projekta je promocija mogućnosti zapošljavanja mladih kroz forme socijalnog preduzetništva – socijalnih preduzeća i socijalnih zadruga među donosiocima odluka koji rade sa mladima i mladima iz marginalizovanih grupa.

Kako bi se ostvario cilj, pripremljena je **informativna brošura** o socijalnom preduzetništvu „**Username: mladi@Srbija Password: socijalno.preduzetništvo**“, koja je informativni i edukativni materijal namenjen mladim ljudima. U brošuri su predstavljeni različiti primeri socijalnih preduzeća u Srbiji i Evropi, sa ciljem da se mladi upoznaju sa mogućnostima socijalnog preduzetništva i zadrugarstva, i da im služi kao korisan vodič u pokretanju ove vrste biznisa.

Takođe, raspisan je i **konkurs za najbolju socio-preduzetničku ideju namenjen srednjoškolcima** sa teritorije Srbije, a kako bi se koncept socijalnog preduzetništva i zadrugarstva i promovisao među mladima, pre svega onima koji tek izlaze na tržište rada. Žiri, koji su činili predstavnici Koalicije za razvoj preduzetništva, je odabrao pet najinovativnijih ideja. Osim promocije, nagrada pobednicima su i pokloni koji su u skladu sa predloženom idejom, kako bi se motivisali da u budućnosti i sprovedu predložene ideje.

Okrugli stolovi sa mladima, predstavnicima lokalnih institucija, organizacija civilnog društva i privrednog sektora su održani u tri regionalna centra u Srbiji – Kraljevu, Subotici i Novom Pazaru. Na okruglim stolovima je diskutovano o mogućnostima zapošljavanja mladih kroz socijalno preduzetništvo, kao i o ulozi lokalne samouprave u ovom kontekstu. Predviđeno je bilo da se na okruglim stolovima predstave dokumenti koji se bave zapošljavanjem mladih, a da diskusija rezultira setom preporuka usvojenih od strane učesnika okruglog stola, a koje za cilj imaju otvaranje mogućnosti zapošljavanja mladih kroz forme socijalnog preduzetništva na lokalnom nivou, kao i unapređenje/usvajanje lokalnih strateških dokumenata tako da podstiču ovakve inovativne forme zapošljavanja. Uprkos tome što su na tri okrugla stola dominirale različite ciljne grupe, zajedničko za sva tri grada jeste da konkretne inicijative lokalnih

samouprava za unapređenje položaja mladih ne postoje. Pretpostavka promena stanja, prema viđenju učesnika jeste odluka na centralnom nivou vlasti. Slabo interesovanje privrednika, onemogućava da se donesu zaključci o njihovoj uključenosti u ovaj proces. U Kraljevu je tek ove godine osnovana Kancelarija za mlade, na okruglom stolu u Subotici od lokalnih institucija, bili su predstavnici samo Nacionalne službe za zapošljavanje, dok u Novom Pazaru postoji spremnost za diskusiju o ovoj temi, ali izostaju predlozi.

Kada je reč o politici prema mladima, svi učesnici smatraju da mladima treba stvoriti uslove da se zaposle po završetku školovanja, ali nisu sigurni da je preduzetništvo i socijalno preduzetništvo rešenje. Preovlađuje stav da mladi treba da nađu zaposlenje u okviru postojećih institucija i firmi. Osim toga, većina učesnika smatra da preduslov za unapređenje učešća mladih u (socijalnom) preduzetništvu, jeste ozdravljenje primarne ekonomije, ali i svih drugih institucija koje bi trebalo da su podrška razvoju i promociji koncepta socijalnog preduzetništva među mladima.

Kada je reč o poznavanju koncepta socijalnog preduzetništva, svim učesnicima okruglih stolova poznat je koncept koji promovise Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalne politike, koji celu praksu socijalnog preduzetništva svodi isključivo na zapošljavanje marginalizovanih grupa stanovništva. Ovo je čak integrisano u pojedine lokalne strateške dokumente, kao što je to slučaj sa Strategijom socijalne politike Grada Kraljeva. Ipak, mladi nisu prepoznati u tim dokumentima, osim onih koji pripadaju nekoj od drugih marginalizovanih grupa (osobe sa invaliditetom, Romi, raseljeni i tome slično). U tom smislu, moguće je podvući dva zaključka. Prvi je da lokalne zainteresovane strane ne poznaju dovoljno koncept socijalnog preduzetništva u punom smislu. Drugi zaključak, odnosi se na to da je promocija socijalnog preduzetništva od strane Ministarstva rada, zapošljavanja i socijalne politike pojednostavila koncept, i u velikoj meri otežala kako njegovu promociju, tako i unapređenje znanja o ovoj oblasti.

Opšti utisak i zaključak predstavnika Koalicije za razvoj socijalnog preduzetništva koji su učestvovali u radu okruglih stolova je da će u narednom periodu biti otežana promocija socijalnog preduzetništva u punom smislu onoga šta taj koncept obuhvata, ali da su prilike takve da će socijalne, obrazovne, ekološke i druge potrebe rasti, te da je neophodno nastaviti zagovaranje uspostavljanja funkcionalnijeg okvira za razvoj ovih formi poslovanja, kao i da je neophodno nastaviti rad na podizanju svesti svih građana o značaju i koristima od ovog koncepta, posebno za mlade, uzimajući u obzir da oni predstavljaju motor razvoja zajednice.

Takođe, na osnovu drugih aktivnosti na projektu predstojeće aktivnosti sa mladima treba da budu usmerene na promociju i unapređenje znanja o socijalnom preduzetništvu. Konkurs i okrugli stolovi na kojima su bili mladi, govori o tome da oni ne poznaju ovu oblast, ali da im je prijemčiva i da im je potrebno da čuju i vide što više primera socijalnih preduzeća, kako bi se osnažili i upustili u aktivnosti.

Preporuke za unapređenje strateškog okvira za otvaranje mogućnosti zapošljavanja mladih kroz forme socijalnog preduzetništva:

1. Promocija:

- Unaprediti znanje i informisanost građana o konceptu socijalnog preduzetništva, kako u Srbiji, tako i trendove u inostranstvu kroz različite edukativne skupove i informativne skupove, predstavljanje istraživanja i drugih publikacija o socijalnom preduzetništvu
- Mapirati socijalna preduzeća u lokalnim sredinama i predstaviti ih kako institucijama i privrednom sektoru, tako i široj javnosti.
- Predstaviti primere dobre prakse u socijalnog preduzetništvu kako iz Srbije – drugih lokalnih sredina, tako i iz regiona i Evrope
- Unaprediti znanje i razumevanje socijalne ekonomije u medijima.
- Posebno omogućiti lakši pristup razumljivim informacijama o SP mladima na lokalnom nivou.

2. Procena stanja i potreba u lokalnim sredinama:

- Procena socijalnih, ekoloških, obrazovnih i drugih potreba građana u lokalnim sredinama kako bi se utvrdile niše za razvoj socijalnih preduzeća u tim oblastima.
- Procena privrednih kapaciteta u lokalnim sredinama i potreba privrede kako bi se utvrdio prostor za saradnju između socijalnih preduzeća i drugih privrednih subjekata
- Procena kapaciteta institucija socijalne i zdravstvene zaštite na osnovu čega bi se utvrdilo koje usluge one nisu u stanju da pružaju, te da se otvori prostor za socijalna preduzeća
- Procena obrazovne strukture stanovništva i potreba tržišta rada i na osnovu toga osmišljavanje preduzetničkih aktivnosti kojima bi se socijalna preduzeća bavila.

3. Obrazovanje

- Unaprediti kapacitet lokalnih institucija, prevashodno onih koji se bave privredom i mladima za socijalno preduzetništvo
- Osmislite ili kao posebna predmet u školama koji bi izučavao i predavao socijalno preduzetništvo ili uvesti kao kurs alternativnog obrazovanja o socijalnom preduzetništvu.

4. Strateški okvir

- Na osnovu realnog stanja i preciznih podataka doneti/revidirati relevantne strateške dokumente i na osnovu njih izrađene akcione planove i finansijske instrumente kako bi se dao podsticaj razvoju socijalnog preduzetništva za mlade.